

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Важливим атрибутом ринкової економіки є конкуренція. Сам ринок, механізм його дії, не може нормально існувати без розвинутих форм конкуренції.

У своєму розвитку конкуренція пройшла певний шлях удосконалення від простих до складніших форм. Проблеми конкуренції досліджувались у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів.

Ринковою конкуренцією називається боротьба за обмежений обсяг платоспроможного попиту споживачів, що ведеться підприємствами на доступних сегментах ринку [1].

Метою конкурентної політики України є формування та розподілення конкурентного середовища, яке буде забезпечувати ефективне використання суспільних ресурсів, вільний вступ на ринок підприємців, свободу споживачів у виборі товарів широкого асортименту, кращої якості за більш низькими цінами.

Конкуренція нерозривно пов'язана з поняттям конкурентоспроможності. Визначення, аналіз та узагальнення існуючих в науковій та учбовій літературі основних категорій, щодо конкурентоспроможності дозволяє охарактеризувати це поняття наступним чином.

За класичним визначенням М.Портера, "конкурентоспроможність – це визначене сукупністю факторів положення товаровиробника на внутрішніх і зовнішніх ринках, віддзеркалене через сукупність показників" [2].

На думку Ю.Кормнова, універсального визначення терміну "конкурентоспроможність" не існує. Все залежить від того, до якого об'єкта (предмета) або суб'єкта воно відноситься [3]. Така позиція заслуговує на увагу і розвиток.

Брилев А. вважає, що конкурентоспроможність виражає інтереси господарюючих суб'єктів з приводу способів і меж економічного виживання в ринковій середі товарів і послуг з конкретними вартісними і споживчими властивостями, що проявляється в процесі різних форм конкурентної боротьби [4].

В.Андріанов відзначає, що "конкурентоспроможність - багатопланова економічна категорія, яку можна розглядати на декількох рівнях. Це конкурентоспроможність товарів, товаровиробників, галузей, країни в цілому. Між всіма цими рівнями існує взаємозв'язок: адже конкурентоспроможність країни і галузі залежить від здатності конкретних виробників випускати конкурентоспроможні товари" [5].

Характеристики, критерії та фактори конкурентоспроможності на рівні підприємства, регіону, галузі чи країни мають свою специфіку. О.Шнипко відзначає, що "...найпростіше поняття конкурентоспроможності піддається осмисленню на рівні підприємства" [6]. Підприємство є конкурентоспроможним, якщо воно здатне виробляти конкурентоспроможну продукцію. Тому, нижчим рівнем характеристики конкурентності як системи слід вважати конкурентоспроможність продукції, яку виробляє підприємство.

Поняття конкурентоспроможності інтерпретується і аналізується в залежності від економічного об'єкту який розглядається. Безумовно, критерії, характеристики і фактори динаміки конкурентоспроможності на рівні товару, фірми, корпорації, галузі, національного господарства, або нації мають свою специфіку. Аналіз конкурентоспроможності може бути проведений для кожного з рівнів, в залежності від цілей дослідження.

На наш погляд, найбільш узагальнююче і універсальне трактування конкурентоспроможності дано в роботі Р.А.Фатхутдінова:

“конкурентоспроможність - це властивість об’єкту, який характеризується ступенем реального або потенційного задоволення ним конкретних потреб у порівнянні з аналогічними об’єктами, що представлені на даному ринку” [7].

Рівень розвитку економіки країни значною мірою визначається питомою вагою конкурентоспроможних товарів, що в ній виробляються. Обсяги їх виробництва і реалізації є також узагальнюючим показником життєстійкості підприємства, його уміння ефективно використовувати фінансовий, виробничий і трудовий потенціал.

Отже, конкурентоспроможність – це найважливіший показник рівня розвитку економіки, своєрідний рейтинг її у співвідношенні з лідерами світовими, національними, регіональними, який у кінцевому рахунку характеризує всі сторони соціально-економічного функціонування суспільства.

Література:

1. Азоев Г.Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. – 208 с.)
2. Портер М. Международная конкуренция: конкурентные преимущества стран: Пер. с англ. / Под ред. В.Д. Щетинина. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.
3. Кормнов Ю., Алімов А., Ємченко В. Конкурентоспроможність національної економіки // НАН України. Інс-т економіки. - К.: 2003. - 59 с.).
4. Брылев А. Конкурентоспособность сельскохозяйственной продукции // АПК: экономика, управление. – 1998. - №10. – С.65
5. Андріанов В. Д. Конкурентоспроможність Росії у світовій економіці // Світова економіка та міжнародні відносини. - 2000. - № 3. - С. 47.
6. Шнипко О. С. Міжнародна конкурентоспроможність країни // Економіка і прогнозування. - 2001. - № 1. - С. 110 - 116.
7. Фатхутдинов Р.А. Стратегический менеджмент: Ученик для вузов. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез»», 1998. – 2-е изд. доп. – 416 с.